

นาฏศิลป์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

หน่วยการเรียนรู้ที่

หน่วยการเรียนรู้ที่
๒

หน่วยการเรียนรู้ที่
๓

หน่วยการเรียนรู้ที่
๔

คุณครูเอกสิทธิ์ แดงนา

การสืบสานนาฏศิลป์ไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. วิเคราะห์ท่าทางและการเคลื่อนไหวของผู้คนในชีวิตประจำวัน และนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดงได้
๒. เปรียบเทียบการนำการแสดงไปใช้ในโอกาสต่างๆ ได้
๓. นำเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทยได้

คุณค่าและประโยชน์ของนาฏศิลป์

คุณค่าของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยมีคุณค่ามาก เป็นที่รวมของศิลปะหลายแขนง ปลูกฝังจริยธรรมและเป็นเอกลักษณ์ของชาติ
ลักษณะงานวิจิตรศิลป์ที่ปรากฏอยู่ในงานนาฏศิลป์ ดังนี้

ประติมากรรม

คือ ศิลปะในการปั้น แกะสลัก รูปหล่อต่างๆ
ในงานนาฏศิลป์ในรูปแบบของการสร้าง
อุปกรณ์ในการแสดง ฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก

วรรณกรรม

คือ บทประพันธ์
ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง
เป็นบทละคร บทเพลง

ดุริยางคศิลป์

คือ ศิลปะทางด้านดนตรี ขับร้อง
เป็นหัวใจสำคัญ
สำหรับนาฏศิลป์ไทย

สถาปัตยกรรม

คือ ศิลปะในการออกแบบ สร้างฉาก
สร้างบ้านเรือนที่อยู่ในฉากปราสาทราชวัง
อาคารสถานที่ต่างๆ

จิตรกรรม

คือ การเขียนภาพ ในการแสดงนาฏศิลป์ต้องมีฉาก
การแต่งหน้าเครื่องแต่งกาย เป็นองค์ประกอบสำคัญ

ประโยชน์ของนาฏศิลป์

สถาบันพระมหากษัตริย์
มีพระราชพิธีต่างๆ
ตามพระราชประเพณี
มีนาฏศิลป์ โขน ละคร
ไว้ร่วมแสดง
ประกอบพระราชพิธี

ผูกพันกับวิถีชีวิต
คนไทย เช่น ฉลองวันเกิด
งานบวช งานแต่งงาน
เพื่อความเป็นสิริมงคล
หรือพิธีกรรม
การบูชาบวงสรวง

เป็นวิชาทักษะที่ต้องอาศัย
ความอดทน ฝึกฝน
เป็นระยะเวลาที่ยาวนาน

สุนทรียภาพของการแสดงนาฏศิลป์ไทย

สุนทรียศาสตร์ เป็นศาสตร์สาขาปรัชญาที่ว่าด้วยความงาม
และสิ่งดีงามทั้งในงานศิลปะและในธรรมชาติ

สุนทรียภาพในการแสดงนาฏศิลป์ไทย มีดังต่อไปนี้

สุนทรียะทางวรรณกรรม

- งานสร้างสรรค์ ที่ผ่านสื่อทางภาษา หรือสื่ออื่นๆ ที่ประพันธ์ให้คุณค่าทางอารมณ์
- การใช้ถ้อยคำสำนวนที่ไพเราะ
- ผู้แสดงมีลีลา บทบาทในการแสดงประทับใจ

สุนทรียะทางดนตรีและขับร้อง

- รักษาลีลาและจังหวะตรงตามสถานการณ์
- ใส่อารมณ์ ความรู้สึกในการบรรเลงตามบทบาท
- มีเสียงไพเราะ อักขระชัดเจน ใส่อารมณ์ตามบทประพันธ์

สุนทรียะจากลีลาท่าปรา

- การประดิษฐ์ท่าปราที่มีลีลาสร้างสรรค์ ถูกต้องตามแบบแผน ตีบทได้ตรงตามความหมายของบทร้อง
- ความงดงามจากผู้แสดง รูปร่างท่วงท่าลีลาในกาธรา

ลักษณะและกระบวนการสืบทอดนาฏศิลป์ไทย

การสืบทอด นาฏศิลป์สมัยโบราณ

- ถ่ายทอดจากครูแบบตัวต่อตัว โดยวิธีการภาวนา
- ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
- ครูนาฏศิลป์ สอนศิษย์โดยวิธีการปฏิบัติ

กระบวนการสืบทอด นาฏศิลป์ในสมัยปัจจุบัน

- วิชานาฏศิลป์เปิดสอนอยู่ในสถาบันการศึกษาเกือบทุกระดับ
- มีกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นแบบแผน
- ใช้ระบบการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

ปัจจุบันวิชานาฏศิลป์มีเปิดสอนอยู่ในสถาบันการศึกษาทุกระดับ

การจัดกิจกรรมเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์ไทย

พิธีไหว้ครู ครอบครู และรับมอม

คติความเชื่อเกี่ยวกับนาฏศิลป์

ธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติ
ในการออกโรงแสดง

ขั้นตอนในการประกอบพิธีไหว้ครู
ครอบครู และรับมอมในการแสดงนาฏศิลป์ โขน ละคร

ขั้นที่ ๑ พิธีอานับครู กำหนดจัดพิธีวันพฤหัสบดี

ขั้นที่ ๒ พิธีไหว้ครู เพื่อต่อท่ารำเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง เพราะผู้ที่ยังมิได้ครอบครูจะรำเพลงหน้าพาทย์ไม่ได้

ขั้นที่ ๓ พิธีครอบ เป็นการเชิญครูอาจารย์ เทพดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์มาประสิทธิ์ประสาทให้แก่ศิษย์

ขั้นที่ ๔ พิธีรับมอม ครูจะมอมศรีศิลป์ พระขรรค์ จักร สังข์ ตรี คทา และธำมรงค์ให้ศิษย์

การแสดงนาฏศิลป์ในโอกาสต่างๆ

หลักในการเลือกชุดการแสดงให้เหมาะสม

เลือกชุดแสดงให้เหมาะสมกับโอกาสที่แสดง

เลือกชุดการแสดงตามที่ผู้จัดต้องการ

การจัดการแสดงในวันสำคัญต่างๆ ควรเลือกให้เหมาะสมกับวันสำคัญนั้นๆ

แนวคิดในการจัดชุดการแสดงในวันสำคัญของโรงเรียน

กำหนดการแสดงให้เหมาะสมกับวันสำคัญของโรงเรียน

กำหนดรูปแบบของการแสดงในแนวอนุรักษ์

เวลาที่ใช้ในการแสดงแต่ละชุด

กำหนดองค์ประกอบร่วมของการแสดงให้ชัดเจน

- จำนวนผู้แสดง ความสามารถของผู้แสดง
- เลือกชุดการแสดงตามที่ผู้จัดต้องการ
- กำหนดแสง สี เสียง ฉาก อุปกรณ์
- กำหนดเพลงดนตรีที่ใช้ประกอบชุดการแสดงให้ถูกต้องตามแบบแผน
- ฝึกฝนการแสดงให้สม่ำเสมอ

แนวคิดในการจัดชุดการแสดงประจำโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับสถานที่ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับอาชีพ วิถีชีวิตในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจ

กลุ่มผู้สร้างงาน

กลุ่มผู้สร้างงานนาฏศิลป์แนวอนุรักษ์

มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สร้างผลงานที่มีคุณค่าจาก
ภูมิปัญญาชาวบ้าน และเข้าใจวิธีการสื่อสารถึงผู้ชม

กลุ่มผู้สร้างงานนาฏศิลป์ในระบบการเรียนการสอน

สร้างโอกาสในการเรียนรู้โดยผ่านสื่อทุกประเภท

การสร้างค่านิยมใหม่

เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม
พัฒนารูปแบบเดิมให้มีความทันสมัย

การจัดกิจกรรมต่างๆ

เพื่อเป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย

กลุ่มผู้ชม

ให้ความรู้พื้นฐานในด้านการแสดงนาฏศิลป์ทุกประเภท

- ประวัติความเป็นมา
- ลักษณะการแสดง
- ขนบนิยมในการแสดง
- รูปแบบลีลาท่าไม้
- การตีบท
- ความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดง

เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ชมการแสดงนาฏศิลป์ไทย
ทุกประเภท